

Mark- och miljödomstolen

Till Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
jonathan.andersson@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet (ert dnr KN2023/04664)

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen har i huvudsak följande synpunkter.

- Förslaget om att tidsfristen för när en anmälningsskyldig verksamhet tidigast får påbörjas – efter kompletteringsföreläggande – ska räknas från den dag då bristen avhjälps är inte en tillräckligt tydlig reglering. För ökad tydlighet avseende när tidpunkten för när de sex veckorna börjar räknas bör det förtydligas att tillsynsmyndigheten bestämmer när en anmälan bedöms som komplett.
- Förslaget om att en ny anmälningsskyldighet bör införas som i vissa fall ersätter anmälningsskyldigheten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, respektive förslaget om ett nytt tillståndsförfarande för sådana verksamheter som kan antas medföra betydande miljöpåverkan, kräver en mer fördjupad analys av konsekvenserna för både domstolarna och effektiviteten i prövningssystemet i övrigt.

Det behövs en mer fördjupad analys av vilket antal anmälningsskyldiga ärenden som kan väntas. Domstolen ställer sig också tveksam till att införa ett nytt spår för tillståndsprövning där länsstyrelsen är prövningsskyldig, vilket avviker från miljöbalkens prövningssystematik i övrigt. Det är dock positivt att kraven på innehållet i anmälan likriktas.

- Domstolen har i övrigt inga synpunkter på förslagen utifrån sin roll.

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor från den dag då anmälan är komplett (6.1.6)

Enligt förslaget kompletteras bestämmelsen om att en anmälningspliktig verksamhet som huvudregel får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan kom in på så sätt, att om tillsynsmyndigheten har förelagt den som gjort anmälan att avhjälpa en brist i anmälan inom fyra veckor från den dag då anmälan kom in, ska tidsfristen för när verksamheten tidigast får påbörjas räknas från den dag då bristen avhjälpes.

Domstolens synpunkter

Enligt dagens regler i 9 kap. 6 c § respektive 11 kap. 9 b § miljöbalken får en anmälningspliktig verksamhet påbörjas tidigast sex respektive åtta veckor efter det att anmälan har gjorts om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat. Det finns därmed en tydlighet i dagens regler om hur tidsfristen ska beräknas respektive anges, vilket har betydelse t.ex. i frågan om när det kan vara aktuellt att meddela interimistiska förbud mot en verksamhet som inte bedöms få påbörjas trots att aktuell frist har passerat. Tidpunkten har också en tydlig koppling till den straffrättsliga regleringen i 29 kap. 4 § punkten 1. c) och e) om otillåten miljöverksamhet.

Domstolen ser vissa tillämpningssvårigheter med den aktuella lydelsen. Med den föreslagna justeringen av bestämmelserna är tidpunkten inte längre tydligt angiven, vilket kommer att försvåra tillämpningen och riskera att leda till rättsosäkerhet. Det är oftast inte tydligt när den tidpunkt infinner sig då en anmälan eller ansökan är helt komplett, då kompletteringar ofta sker successivt. Det behöver därför förtydligas att tillsynsmyndigheten bestämmer när en anmälan bedöms vara komplett, så att en viss tidpunkt för beräkning av fristen kan fastställas.

En ny anmälningsplikt enligt 12 kap. miljöbalken (avsnitt 6.2.1 och 6.2.2)

Förslaget om en ny anmälningsplikt som i vissa fall ersätter anmälningsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Det föreslås att det ska införas en ny anmälningsplikt på förordningsnivå genom ett nytt bemyndigande i 12 kap. miljöbalken som gör det möjligt att föreskriva anmälningsplikt för verksamheter eller åtgärder om det krävs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Den nya anmälningsplikten gäller verksamheter eller åtgärder som avser viss vattenförsörjning för jordbruk, avskogning, uppodling och nyplantering i syfte att ändra markanvändningen, viss omstrukturering av mark på landsbygden, uppförande av starkströmsledningar, uppförande av anläggning för transport av hetvatten och verksamhet som formar metall med användning av sprängmedel (verksamheter som omfattas av MKB-direktivets krav i bilaga 2).

Det innebär att den som avser att bedriva en anmälningspliktig verksamhet eller vidta en åtgärd av aktuellt slag ska göra en anmälan enligt den nu föreslagna bestämmelsen i stället för en eventuell anmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Innehållet i anmälan skärps och förtydligas genom att den ska innehålla de uppgifter, ritningar, kartor och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter.

Domstolens synpunkter

Mark- och miljödomstolen anser att konsekvenserna av förslaget för prövningsmyndigheterna, bl.a. domstolarna, bör utredas närmare. I konsekvensanalysen anges bl.a. att det saknas underlag för att avgöra hur många nya anmälningsärenden som ändringarna kommer att ge upphov till totalt. Det anges att sammantaget bedöms förslaget medföra en ökning av de ärenden som anmäls till länsstyrelserna och därmed en ökad kostnad (s. 90 f.).

Domstolen anser att analysen är alltför summarisk och att en mer fördjupad analys av antalet samråd enligt dagens regler måste göras. Många verksamheter som nu blir anmälningspliktiga, där anmälningsplikten tidigare har varit otydlig, kommer nu omfattas på ett tydligt sätt. Utöver de som anmäls enligt 12 kap. 6 § miljöbalken i dag kan det alltså vara fråga om ett stort mörkertal, vilket bör analyseras närmare för att avspeglas i resurser till bl.a. mark- och miljödomstolarna.

Domstolen ser dock positivt på att kraven på en anmäls innehåll enligt 12 kap. miljöbalken likriktas med det som gäller för en anmälan enligt 9 och 11 kap. miljöbalken. Det ökar tydligheten i prövningssystemet, inte minst då det i dag är otydligt vilka krav som ställs på underlaget i en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Det kan också väntas en bulk av ärenden med hänsyn till övergångsbestämmelserna, bl.a. då uppskattningsvis drygt 600 jordbruksföretag med djurskötsel kommer att behöva anmäla sin vattenverksamhet efter det att bestämmelserna träder i kraft och senast den 1 januari 2026 (s. 83 och 90).

Förslaget om ett nytt tillståndsförfarande för vissa verksamheter som i dag anmäls för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Ett nytt tillståndsförfarande föreslås för de verksamheter och åtgärder som omfattas av direktivets bilaga 2 och som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. I förslaget anges att länsstyrelsen bör vara tillsyns- och tillståndsmyndighet. I promemorian anges som skäl för det att länsstyrelserna i dag handlägger anmälningar om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och att de därmed har god erfarenhet av att bedöma de aktuella verksamheterna och åtgärderna. Vidare att de därmed är väl lämpade att pröva ansökningar om tillstånd enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 kap. miljöbalken. Aktuella ansökningar om tillstånd bör därför enligt slutsatserna i promemorian prövas av länsstyrelsen och inte av miljöprövningsdelegation eller mark- och miljödomstol i första instans.

Domstolens synpunkter

Domstolen ställer sig tveksam till att införa detta nya spår för tillståndsprövning som avviker från prövningssystematiken i övrigt. Enligt dom-

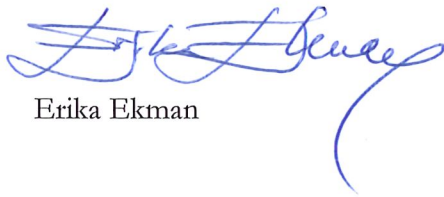
stolen skulle det vara mer renodlat och tydligt om länsstyrelserna liksom i dag bedömer frågan om betydande miljöpåverkan, och att miljöprövningsdelegationerna prövar tillståndsfrågan i vanlig ordning på samma sätt som gäller för B-verksamheter (jfr. Miljöprövningsutredningens slutsatser i frågan om ett särskilt spår för s.k. B-anmälan, SOU 2022:33, se bl.a. s. 128 ff. där nackdelarna med ett sådant avvikande spår var fler än fördelarna).

Konsekvenserna för tydligheten och effektiviteten i prövningssystemet i övrigt bör åtminstone utredas närmare för det fall länsstyrelsen ska vara tillståndsmyndighet i dessa fall i stället för miljöprövningsdelegationen.

Övrigt

Domstolen har, utifrån de intressen domstolen ska bevaka, i övrigt inga synpunkter på det remitterade förslaget.

Detta yttrande har beslutats av rådmannen Erika Ekman och tekniska rådet Christina Borg.

Erika Ekman

Kopia till tingsrättens allmänna diarium